

із застосуванням наукових методів і методологій на всіх етапах ЖЦП з тісною взаємодією всіх основних учасників ІБП, починаючи з ранніх стадій та враховуючи вплив зовнішнього середовища. Ефективним виконавцем цих завдань та вимог автор вважає інжинірингову фірму проектно-орієнтованого підходу, яка зможе вирішувати проблеми, пов'язані з моніторингом якості реалізації інвестиційних проектів у будівництві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурков В.Н. Модели и методы мультипроектного управления / В.Н. Бурков, О.Ф. Квон, Л.А. Цитович. М.: ИПУ РАН, 1997. — 63 с.
2. Бурков В.Н., Джавахадзе Г.С. «Экономико-математические модели управления развитием отраслевого производства» М.: ИПУ РАН, 1997. — 64 с.
3. Кендал И. Современные методы управления портфелями проектов и офис управления проектами. Максимизация ROI. / И. Кендал, К. Роллинз; пер. с англ. М.: ПМСОФТ, 2004. — 576 с.
4. Молоканова В.М. Дослідження проектно-орієнтованого розвитку на основі еволюційної теорії цінностей / В.М. Молоканова // Управління проектами та розвиток виробництва: зб. наук. пр. / під ред. В.А. Рача. — 2012. — №2(42). — С. 5—17.
5. Бушуев С.Д., Бушуева Н.С. Механизмы формирования ценности в деятельности проектно-управляемых организаций // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. Вып. 1/2 (43). Харьков, 2010. — С. 4—9.
6. Бушуева Н.С. Модели и методы проактивного управления программами организационного развития / Н.С. Бушуева. К.: Наук. світ, 2007. — 270 с.
7. Податковий кодекс України № 2755-VI від 20.12.2010р.
8. Основы профессиональных знаний и национальные требования к компетентности (НТК) специалистов по управлению проектами. — М.: Проектная практика, 2010. — 256 с.
9. ICB – IPMA Competence Baseline, Version 3.0 International Project Management Association, 2006. — 199 p.
10. Клочков В.И. Метрология, стандартизация и сертификация. Учебное пособие— изд-во «Владос». - М. 2010.— 246 с.
11. Мазур И.И., Шапиро В.Д. и др. Управление проектами. Учебное пособие— М.: Омега-Л, 2004. —664 с.

УДК 658.821

Іванілов О.С., Агасієв К.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вступ. Сучасні економічні та соціально-політичні умови функціонування підприємств є напруженими та складними, що негативно впливає на можливість суб'єктів господарювання здійснювати свою діяльність на принципах чесної конкурентної боротьби, ще більше загострюючи її та встановлюючи нові правила під час відстоювання власних інтересів. Крім того, слід зазначити, що загальний низький рівень конкурентоздатності українських підприємств обумовлений рядом невирішених питань, зокрема недостатньою сформованістю уявлення підприємців щодо діяльності у складних конкурентних умовах, відсутністю у більшості

підприємців кінцевої стратегічної мети їхньої діяльності, невідповідністю якості продукції світовим вимогам та стандартам, загальним низьким рівнем менеджменту на підприємствах, а точніше невідповідністю його підготовки сучасним вимогам ринку. Вирішення зазначених питань може суттєво вплинути на рівень конкурентоздатності вітчизняних підприємств, зменшити напруженість під час конкурентної боротьби та вплинути на подальшу інтеграцію України у європейський ринок.

Питання конкурентоздатності в сучасному світі стало носити універсальний характер. Разом з тим ця складна економічна

проблема поки ще не отримала адекватного аналізу і знаходиться в початковій стадії вивчення як в методичному, так і в прикладному аспектах. Причиною цього є недосконалість теоретичного обґрунтування поняття «конкурентоздатність підприємства», незважаючи на значну кількість наукових досліджень із урахуванням особливостей діяльності вітчизняних підприємств.

Мета і завдання. Метою даного дослідження є порівняння різних підходів до визначення поняття «конкурентоздатність» та надання власного концептуального бачення даної економічної категорії з огляду на сучасний розвиток соціально-економічних систем.

Результати дослідження. Класичними працями в дослідженні конкурентоздатності вважаються праці М. Портера, К.Макконнелла, С. Брю, К. Фрохберга, М. Хартманна тощо, які здійснюють порівняльний аналіз конкурентоздатності продукції, підприємств, галузей, регіонів та країн. У рамках сучасної ринкової економічної системи саме розвиток підприємств забезпечує й удосконалює їх конкурентоздатність. Іноземні дослідники по-різному трактують конкурентоздатність підприємства. Так, М. Портер [10] ототожнює дане поняття з рентабельністю та продуктивністю ресурсів, які використовуються у виробництві. К. Макконнелл та С. Брю визначають відносний характер дефініції. На їх думку, вона означає здатність простежувати зміни у попиті на продукцію для внесення змін у процес розподілу ресурсів [13].

В економічній літературі широко застосовується визначення, яке наводять К. Фрохберг та М. Хартманн [14]: «Конкурентоздатність є показником здатності постачати товари та послуги в тому місці, у тій формі й у той час, коли вони потрібні покупцям, за ціною не гіршою або кращою, ніж у потенційних конкурентів, у той час як доходи щонайменше відповідають альтернативній вартості використаних у процесі виробництва ресурсів». У даному визначенні враховується не лише збут продукції, але й виробничі фактори.

В табл. 1 представлений ряд поглядів на визначення поняття «конкурентоздатність».

Незважаючи на різні підходи до концептуального обґрунтування конкурентоздатності підприємства, автори статті відзначають порівняльний і часовий (динамічний) характер цього показника:

- порівняльний характер означає, що конкурентоздатність не є явищем, притаманним конкретному об'єкту;
- вона не впливає з його внутрішньої природи, а проявляється тільки за умов порівняння даного об'єкта з іншими;
- її можна оцінити порівнянням найбільш суттєвих показників діяльності підприємств;
- результатом цього порівняння є визначення рівня конкурентоздатності;
- часовий характер (динамічність) означає, що досягнутий в окремий проміжок часу рівень конкурентоздатності підприємства не може розглядатися як довгострокова характеристика його ринкової позиції незалежно від ефективності діяльності;
- протидія інших суб'єктів господарювання, рішучість та активність їх конкурентних стратегій можуть привести до втрати досягнутої позиції та зниження рівня конкурентоспроможності.

Виходячи з вищенаведеного можна зазначити, що конкурентоспроможність: не є іманентною якістю підприємства; взаємопов'язана та взаємозалежна з конкурентоздатністю товару; потребує підвищення продуктивності використання його ресурсів; може виникати і бути оціненою тільки за наявності конкурентів; відносне поняття і має різний рівень по відношенню до різних конкурентів; залежить від рівня конкурентоспроможності продукції, галузі, країни; залежить від рівня конкурентних переваг і шляхів їх здобуття; є результатом людського капіталу.

Отже, конкурентоздатність є важливою складовою розвитку суспільства і саме тому постійно привертає увагу науковців.

Таблиця 1 – Підходи до визначення поняття «конкурентоздатність»

Автор	Зміст поняття «конкурентоздатність»
В. Шинкаренко [1]	Конкурентоздатність підприємства – динамічна характеристика властивості підприємства адаптуватися до змін в зовнішньому середовищі та забезпечувати при цьому достатній рівень конкурентних переваг.
Т. Гринько [3]	Конкурентоздатність підприємства – порівняльна перевага підприємства відносно інших підприємств галузі країни та за її межами.
О. Іванілов [2]	Конкурентоздатність – сукупність якісних та вартісних характеристик товару, яка забезпечує задоволення конкретної потреби покупця.
В. Дікань [4]	Конкурентоздатність підприємства – визначає конкурентостійкість підприємства та визначається внутрішніми факторами.
Енциклопедія [5]	Конкурентоздатність підприємства – рівень його компетентності порівняно з іншими підприємствами-конкурентами за такими параметрами, як технологія, практичні навички і професійні знання персоналу, рівень стратегічного і поточного планування, політика збуту, рівень управління, комунікації, якість систем управління виробництва продукції тощо.
Ю. Іванов [7]	Конкурентоздатність підприємства - це система, яка складається з безперервно взаємодіючих факторів та характеризує ступінь реалізації потенційних можливостей підприємства до отримання та утримання конкурентної переваги.
М. Мескон [8]	Конкурентоздатність підприємства - відносна характеристика, яка відображає відмінності в розвитку даної фірми від конкурентних фірм за ступенем задоволення своїми товарами потреби людей і за ефективністю виробничої діяльності.
М. Портер [10]	Конкурентоздатність – положення товаровиробника на внутрішньому та зовнішньому ринку, яке визначається сукупністю факторів та відображається сукупністю показників.
В. Оберемчук [9]	Конкурентоздатність підприємства – комплексна порівняльна характеристика підприємства, що відображає ступінь переваги оціночних показників діяльності підприємства, що визначає його успіх на певному ринку за певний проміжок часу щодо сукупності показників підприємств-конкурентів.
О. Савчук [11]	Конкурентоздатність підприємства – характеристика, що визначає стійкість підприємства, здатність його зберігати своє становище на ринку чи розширювати займаний сектор ринку.
Р. Фатхутдінов [12]	Конкурентоздатність підприємства визначається як середньозважена величина за показниками конкурентоспроможності конкретних товарів на конкретних ринках.
І.М. Злидень [6]	Конкурентоздатність підприємства - це спроможність підприємства до отримання синергічного ефекту від раціонального використання конкурентних переваг.

Висновки. Проведене дослідження доводить, що конкурентоздатність підприємства – це складне багатоаспектне поняття, яке означає суперництво, боротьбу за досягнення найкращих результатів, отримання конкурентних переваг шляхом

ефективного використання всіх наявних ресурсів, виготовлення та реалізації конкурентоспроможної продукції та отримання прибутку від ведення ефективної господарської діяльності.

Авторським концептуальним уявленням даного поняття може слугувати наступне визначення: конкурентоздатність підприємства – це наявність та здобуття нових індивідуальних суперницьких особливостей підприємства та реалізація можливостей їхнього використання під час конкурентної боротьби за найбільш вигідні умови здійснення виробничої діяльності та розширення ринків збуту продукції задля досягнення стратегічної мети підприємства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шинкаренко В.Г., Бондаренко А.С. Управление конкурентоспособностью предприятия. – Харьков: ХНАДУ, 2003. – 186 с.
2. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник / О. С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 728 с.
3. Гринько Т. Фактори конкурентоспроможності підприємств / Т.Гринько // Держава та регіони. – 2004. – №2. – С. 50–53.
4. Дикань В.Л. Обеспечение конкурентоспособности предприятия / В.Л. Дикань. – Х.: Основа, 2005. – 168 с.
5. Економічна енциклопедія. / За ред. Гаврилишин Б.Д. в 3-х томах. – К.: Академія, 2002. – 951 с.
6. Злидень І.М. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства / І.М. Злидень // Економіка: проблеми

- теорії і практики: Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2014. – Вип. 213: Том I. – С. 75- 81.
7. Іванов Ю.Б. Конкурентоспособность предприятия в условиях формирования рыночных отношений / Ю.Б. Иванов. – Харьков: ХГЭУ, 2007. – 246 с.
8. Мескон М. Основы менеджмента / Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф., Пер. с англ. – М.: Дело, 1997. – 704 с.
9. Оберемчук В.Ф. Конкуренція: поняття, стратегія / В.Ф. Оберемчук // Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб. – К.: КНЕУ, 2011. – Вип. 5. – С. 211-217.
10. Портер М. Конкуренція / М. Портер. – М.: Вільямс, 2001. – 495 с.
11. Савчук О. Системний підхід до аналізу конкурентоспроможності промислового виробництва / О. Савчук // Економіст. – М., 2011. – № 12. – С. 58–61.
12. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации: учебное пособие / Р.А. Фатхутдинов. – М.: Эксмо, 2004. – 544 с.
13. Маконелл К.Р. Экономика: Принципы, проблемы, политика / К.Р. Маконелл, С.Л. Брю.; [пер. с англ.]. – М.: Республика. – 1992. – 420 с.
14. Frohberg K. Comparing Measures of Competitiveness / K. Frohberg, M. Hartmann // IAMO. – 1997.- № 2. – P. 5.

УДК 368.1:69.057

Жилякова Г.С., Братішко С.М.

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Жилякова О.В.

Харківський державний університет харчування та торгівлі

СТРАХУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ РИЗИКІВ ЯК МЕТОД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вступ. Будівництво завжди супроводжується великою кількістю ризиків, що можуть завдати суттєвий матеріальний збиток суб'єктам будівництва: проектним організаціям, заводам-виробникам, поставальникам матеріалів та обладнання, будівельно-монтажним підприємствам, банкам та іншим економічним суб'єктам, які

вклали свій капітал у будівництво. Усі учасники будівельного процесу ризикують не тільки не отримати прибуток, а і втратити свої кошти. Одним з методів компенсації можливих фінансових втрат є страхування технічних ризиків, яке активно застосовується у зарубіжних країнах і не досить розвинене в Україні.